

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ÖZET : Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalan başvuru- nun reddi gerektiği hk.

ESAS NO : 1986/49

KARAR NO : 1986/48

K A R A R

Davacı : Mehmet Coştur ve arkadaşları

Vekili : Av.Ergin Türksöy,Av.Fikret İlki2.

Davalı : Dok-Gemi İş Sendikası

Vekili : Av.Emin Uludağ

K O N U : Dok-Gemi İş Sendikasının 6-7-1986 tarihinde yapılan Boğaziçi Şube delege seçimlerinin iptali istemidir.

İçerisinde delege seçimlerinin iptali istemidir.

O L A Y : 1-) Dok-Gemi İş Sendikası Boğaziçi Şubesi Delege seçimle- rini 6-7-1986 günü yapılacağı duyurulmuş,kimi sendika üyeleri ise, seçimlerin mevzuata uy- gun bir şekilde yapılması için 2821 Sayılı Yasa'nın 10.ve 14.maddelerine göre Sarıyer İl- çe Seçim Kurulu Başkanlığı'na başvurmuşlardır.

2-) Anılan kurul; 3-7-1986 günü, 1986/10 sayı ile; sendika genel merkezin- de bazı belgeler verilmediğinden,6-7-1986 günü yapılması kararlaştırılan delege seçimle- rinin iptaline karar vermiştir.

3-) Bu karara karşı,sendika genel başkanlığı İstanbul İl Seçim Kurulu'na başvurmuş,bu kurul ise 4-7-1986 gününde,1986/13 sayı ile, Yüksek Seçim Kurulu'nu 15-4-1986 günü 2375 Sayılı ilke kararına atfen şube delege seçimlerinin 2882 Sayılı Yasa ile hakim gözetiminde çıkarılması nedeni ile İlçe Seçim Kurulu kararını yoklukla ~~Matl~~ bulunduğun- dan bahisle,bu kurul kararının incelenmesinin mümkün bulunmadığına karar vermiştir.

4-) Delege seçimleri, 6-7-1986 günü yapılmış,bu seçimle bazı yolsuzluklar bulunduğ u iddiası ile Sarıyer İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'na itiraz edilmiş,anılan kuru- lu Boğaziçi Şube Merkezi'nin Eminönüne nakli nedeni ile,dosyayı Eminönü İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'na göndermiştir.

A/1- Eminönü İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı : 20-7-1986 gününde,1986/51-1 sayı ile; İl Seçim Kurulu'nun 4-7-1986 günlü,1986/13 sayılı kararını nazara alarak bu aş- amada İlçe Seçim Kurulu'nun inceleme yapıp karar vermesinin yasal dayanağı bulunmadığından itirazın tetkikine yer olmadığına karar vermiştir.Bu karara vaki itiraz, İl Seçim Kuru-

lu'nca 4-7-1986 günlü, 13 sayılı karara atfen reddedilmiştir.

A/2- İstanbul İlçe Seçim Kurulu'nun 4-7-1986 günlü, 1986/13 sayılı kararının Yüksek Seçim Kurulu'nca iptalinin istenmesi üzerine de, anılan kurul 16-7-1986 gününde, 275-122 sayı ile; bu konuda Yüksek Seçim Kurulu'nun inceleme yapma ve karar verme yetkisi bulunmadığı gerekçesi ile itiraz dilekçesinin incelenmeksizin reddine karar vermiştir.

Bunun üzerine davacılar; 31-7-1986 günlü dava dilekçesinde sendika şubelerinin delege seçimlerinde meydana gelen usulsüzlüklerin karara bağlanacağı yofında genel yargı yani, iş mahkemeleri olduğunu ileri sürerek 6-7-1986 günü yapılan delege seçimlerinin iptali istemi ile iş mahkemesine dava açmışlardır.

B/1- İstanbul/İş Mahkemesi : 22-8-1986 gününde, 1986/632-592 sayı ile; iş bu davaya bakma görevinin Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 1-7-1986 günlü, 1986/6191-6897 sayılı kararında yazılı nedenlerden dolayı mahkemelerine ait olmadığı, bu işe bakmaya davalı sendikanın ikametgâhı olan Eminönü İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nın görevli olduğu gerekçesi ile davanın görev yönünden reddine karar vermiştir.

İş bu kararın davalı sendika tarafından temyizi üzerine, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi; 16-9-1986 gününde, 1986/8061-8102 sayı ile hükmün onanmasına karar vermiştir.

Davacı vekili; 1-10-1986 günlü dilekçe ile Eminönü Merkez İlçe Seçim Kurulu ve İstanbul İl Seçim Kurulu Başkanlığı'nın görevsizlik kararı ile İstanbul 1. İş Mahkemesi'nin görevsizlik kararları nedeni ile oluştuğunu ileri sürdüğü görev uyuşmazlığının çözümünün ve görevli yargı yerinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nce belirlenmesini istemiş, dosya İstanbul 1. İş Mahkemesi'nin 4-10-1986 günlü, 1986/632 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, İ. Zekâi Özdil, Şafak Sancar, Güven Dinçer, İlhan Köseoğlu, Abdullah Demir ve Taner Candemir'in katılmaları ile yaptığı, 13-10-1986 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Tahsin Yağmurlu ve Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Şefik Güner'in Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalan başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

...../.....

Dava; Dok-Gemi İş Sendikası Boğaziçi Şubesi delege seçimlerinin iptali istemi ile açılmış olup, bu davada iş mahkemesi ile İl ve İlçe Seçim Kurulları Başkanlıklarınca ayrı ayrı görevsizlik kararları verildiğinden, bu kararlar üzerine olduğu ileri sürülen görev uyuşmazlığının çözümü istendiğinden öncelikle, Anayasa'nın 158.ve 2247 Sayılı Yasa'nın 1.ve 14.maddelerine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanının belirlenmesi ve olumsuz görev uyuşmazlığının oluşup oluşmadığının tayini gerekmektedir.

Anayasa'nın 158.maddesi ile 2247 Sayılı Yasa'nın 1.maddesine göre, Uyuşmazlık Mahkemesi; adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmekle yetkili bir yüksek mahkemedir. Anılan maddelerden anlaşılacağı üzere, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanına giren uyuşmazlıklar adli, idari ve askeri yargı mercii arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarıdır. Başka bir anlatımla; adli, idari ve askeri yargı mercileri arasında oluşmayan görev ve hüküm uyuşmazlıkları, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalmaktadır.

Olayda; adli yargı mercii olduğundan kuşku bulunmayan iş mahkemesinin görevsizlik kararına karşı, başkanı adli yargıya mensup bir hakim olmasına rağmen, Anayasa'nın 158. ve 2247 Sayılı Kanun'un 1.maddelerinde sayılan adli, idari ve askeri yargı mercii kapsamına girmeyen İl ve İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nın görevsizlik kararları mevcuttur. Bu hali ile; anılan mercilerin görevsizlik kararları nedeni ile oluşan görev uyuşmazlığı Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalmaktadır.

Öte yandan; 2247 Sayılı Yasa'nın 14.maddesi; " olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davadakendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekmektedir." hükmünü taşımakta olup, iş mahkemesi ile, İl ve İlçe Seçim Kurulu Başkanlıkları görevsizlik kararları nedeni ile olduğu ileri sürülen görev uyuşmazlığı da yukarıda açıklanan nedenle ve metni aynen alınan 14.maddedeki koşullar gerçekleşmediği cihetle, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin çözümleneceği bir görev uyuşmazlığı değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalan işbu görev uyuşmazlığının çözümü istemine ilişkin başvurunun, 2247 Sayılı Yasa'nın 27. maddesine göre reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe, Başkan Servet Tüzün ve üyelerden Güven Dinçer ile Taner Candemir katılmamışlardır.

...../.....

SONUÇ : Olumsuz görev uyumsuzluğunun adli yargı mercii ile İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı kararları arasında doğduğu, bu duruma göre 2247 Sayılı Kanun'un 14. maddesinde olumsuz görev uyumsuzluğu için öngörülen koşullar gerçekleşmediğinden, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalan başvurunun aynı kanunun 1. ve 27. maddeler gereğince reddine, Başkan Servet Tüzün, üyelere Güven Dinçer ve Taner Candemir'in karşı oyları ve oyçokluğuyla, 13-10-1986 gününde kesin olarak karar verildi.

Başkan

Servet Tüzün

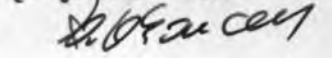
Üye

İ. Zekâi Özdil

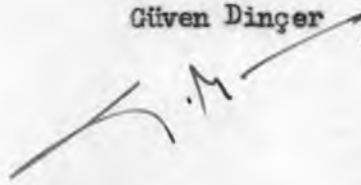
Üye

Şafak Sancar

Üye

Güven Dinçer

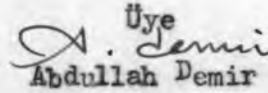

Üye

İlhan Köseoğlu

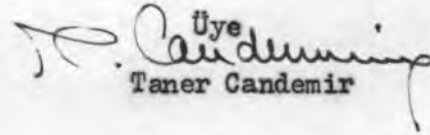

Üye

A. Demiri
Abdullah Demir

Üye

Taner Candemir

20/10
S.Y.

ESAS NO : 1986/49

KARAR NO : 1986/48

KARŞI OY YAZISI

Dok-Gemi İş Sendikası olağan genel kuruluna katılacak delegelerin tespiti için yapılan seçimin iptali istemi ile açılan davada; İstanbul 1.İş Mahkemesi ile Eminönü İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nca biri diğerinin görevli olduğu gerekçe gösterilmek suretiyle ayrı ayrı görevsizlik kararı verilmesi üzerine oluşturduğu ileri sürülen olumsuz görev uyuşmazlığının çözümü taraflarca istenmiştir.

Sözü edilen iki görevsizlik kararı nedeni ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanına giren olumsuz görev uyuşmazlığının oluşup oluşmadığı ile işin esasının incelenmesinin gerekip gerekmediğinin tayin ve tespiti için öncelikle seçimlerin yargı organlarının, yönetim, gözetim ve denetimi altında yapılacağını gösteren Anayasa'nın 67.,79., ve 135.maddeleri ile 298 Sayılı seçimlerin temel hükümleri hakkındaki ve 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu'nun ilgili hükümleri nazarı itibare alınmak suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev ve yetkilerini düzenleyen Anayasa'nın 158.ve 2247 Sayılı Kanun'un 1.ve 14.maddelerinin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

1- Yargı'nın organizasyonu konusunda, tek mahkeme düzenini benimseyen devletlerde tüm uyuşmazlıklara genellikle aynı hukuk kuralları ve yargılama usulleri uygulanır ve alınan karar ve hükümler tek bir yüksek mahkemenin temyiz incelemesine tabi olur.İki vey daha çok mahkeme düzeninin yer aldığı yargı sisteminde ise; davalar,konu ve niteliklerine göre, farklı hukuk kuralları ve yargılama usulleri uyarınca ayrı ayrı yargı mercileri tarafından çözümlenir ve bunların karar ve hükümleri, ilgili birden fazla yüksek mahkemeden birbirinden bağımsız olarak temyiz yolu ile incelenir.Bu şekilde birden fazla yargı düzeninin mevcudiyeti tabii olarak aralarında görev ve hüküm uyuşmazlıklarını doğurur.

Adalet dağıtımının sağlanabilmesi ve hakkın yerine getirilebilmesi için,bu uyuşmazlıkların giderilmesi zorunludur.İşte bu görevli yargı mercilerini belirleme ve hakkın gerçekleştirilmesi işlerini değişik mahkeme düzenlerinin başında bulunan yüksek mahkemeler dışında bağımsız bir yüksek mahkeme olarak Uyuşmazlık Mahkemesi görüp sonuçlandırır.

Türk Hukuk Sisteminde " adli, idari ve askeri yargı" olmak üzere üç genel yargı düzeninin bulunması, bu yargı düzenlerinde yer alan yargı mercileri arasında " görev" ve

" hüküm " uyuşmazlıklarının doğmasına neden olmakta, bu durum ise, Türk Yargı Sisteminde Uyuşmazlık Mahkemesi'nin varlığını zorunlu kılmaktadır.

İşte bu nedenle, Fransa örnek alınarak Türkiye'de de Uyuşmazlık Mahkemesi 14-7-1945 tarihinde 4788 Sayılı Kanun ile yalnızca hukuk alanında doğan görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümlenmek amacı ile kurulmuştur. Daha sonra, 1961 Anayasası'nın 142. maddesi ile yetki alanı genişletilen bu yüksek mahkeme, Anayasal bir organ niteliğini almıştır. 1979 yılında Anayasa'nın 142. maddesi gereği 2247 Sayılı Kanun ile yeniden kurulan bu yüksek mahkemenin görev alanına ceza alanında oluşan uyuşmazlıklarda dahil edilmiştir. 1982 Anayasası'nın 158. maddesinde de aynen 1961 Anayasası'nın 142. maddesinde olduğu gibi Uyuşmazlık Mahkemesi " adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümlenmeye yetkili bir yüksek mahkemedir." biçimindeki nitelenmiş kuruluş ve işleyişinin kanun ile düzenleneceği öngörülmüştür.

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin fonksiyonu; bu üç yargı düzeni arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarında düzenleyici olmak ve bu suretle adli, idari ve askeri yargı mercilerinin görev alanlarını belirlemek ve aynı zamanda sınırlamaktır. Böylece dolaylı olarak kişiler yönünden hak arama hürriyetini, kanuni hakim güvencesini, kanun önünde eşitlik hakkın yerine getirilmesini ve hukuk birliğini sağlamak gibi önemli bir görevi yerine getirmektedir.

2- Olumsuz görev uyuşmazlığına konu olan görevsizlik kararlarından biri adli yargı düzeni içinde yer alan iş mahkemesince ve diğer görevsizlik kararı ise, Eminönü İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nca verildiğine göre; söz konusu uyuşmazlığın, Uyuşmazlık Mahkemesi görev alanına girip girmediğinin tayin ve tespiti bakımından önemli olan ve açıklığa kavuşturulması gereken husus, Anayasa'nın 79. maddesi 1. fıkrasında yer alan ve seçimlerin yönetim ve denetimini yapmak üzere görevlendirilen yargı organlarının Türk Hukuk Sistemindeki konumu ve fonksiyonu olmaktadır. İş bu maddenin 1., 2. ve 3. fıkralarında yer alan " seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimlerin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresinde ve seçimden sonra seçim konuları ile ilgili bütün yolsuzlukların şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçim tutanaklarını kabul etme görevi Yüksek Seçim Kurulu'nundur. Yüksek Seçim Kurulu'nun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz. Yüksek Seçim Kurulu'nun ve diğer seçim kurullarının görev ve yetkileri kanunla düzenlenir." şeklindeki kurallar birlikte değerlendirildiğinde, Anayasa koyucu tarafından seçimlerin yönetim ve denetimini yapacak yargı organları olarak Yüksek Seçim Kurulu ve ona bağlı diğer seçim kurullarının öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 79.maddesi 3.fıkrasında Yüksek Seçim Kurulu ile ona bağlı diğer seçim kurullarının görev ve yetkilerinin kanunla düzenleneceği belirtilmekte ve seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkındaki 298 Sayılı Kanun'un 9.maddesinde seçim işlerinin, seçim kurullarınca yürütüleceği açıklandıktan sonra, 10.maddede ise, seçim kurulları; İl Seçim Kurulu, İlçe Seçim Kurulu ve Merkez İlçe Seçim Kurulları olarak tanımlanmaktadır. Yüksek Seçim Kurulu; İl Seçim Kurulu ve İlçe Seçim Kurullarının görev ve yetkileri 14., 16. ve 20.maddelerinde gösterilmektedir.

Yüksek Seçim Kurulu ile ona bağlı seçim kurullarının görev ve yetkilerini düzenleyen Anayasa'nın 79.ve 298 Sayılı Kanun'un 14., 16. ve 20.maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, Yüksek Seçim Kurulu ile ona bağlı seçim kurullarının seçimleriⁿ yönetim ve denetimi ile ilgili bütün işlemleri yapmak ve yaptırma ile görevlendirilen Anayasal Yargı organları oldukları anlaşılmaktadır. Bu duruma göre, bu yargı organlarının fonksiyonu görev ve yetkileri nazarı itibare alındığında, idari yargı alanı içinde özel görev ve yetkili olarak seçim işlemleri ile ilgili yönetim ve denetimi sağlamaktır. Bu değerlendirme öğretide yer alan görüşlerle de teyit edilmektedir. (Mukbil Özyörük, İdare Hukuku-İdari Yargı-Ders notları, teksir, Ankara 1977, S.12)

(Baki Kuru, Hukuk Mahkemeleri Usulü, Ankara-1979, C.1 S.6-7)

(Lütfi Duran, TRT'de Seçim Propogandası Konuşmaları Üzerinde Ön Denetim, İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, 1980/1 S.24-25)

Bu durum muvacehesinde de inceleme konusu olumsuz görev uyumsuzluğunda, uyumsuzluğun; adli yargı düzeni içinde yer alan iş mahkemesi ile idari yargı alanı içinde özel görev ve yetkili yargı organı olan İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı kararları arasında oluştuğunun kabulü gerekir.

Yukarıda açıklandığı veçhile Uyuşmazlık Mahkemesi'ne Anayasa'nın 158.maddesi uyarınca" adli, idari ve askeri yargı mercilerinin görev alanlarını" belirlemek ve sınırlamak görevi verildiğine göre; Adli Yargı mercii olan iş mahkemesi ile idari yargı alanı içinde özel görev ve yetkili yargı organı bulunan İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nca verilen görevsizlik kararlarının sonuçları itibarı ile adli ve idari yargı mercilerinin görev alanlarını belirlemek sorununu doğurmuş olduğunun kabulü ile 2247 Sayılı Kanun'un 1. ve 14.maddeleri gereğince işin esasının incelenmesi gerektiği cihetle, inceleme konusu görev uyumsuzluğunun, Uyuşmazlık Mahkemesi görev alanı dışında kaldığına ilişkin çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Başkan

Servet Tüzün

S.Y.

Üye

Güven Dinçer

Üye

Taner Candemir

22/10